

pachtovní poměr a pozemky zemědělsky obhospodařované, kde tedy jde o výtěžek z nich a kde vzhledem k tomu, že ceny polních plodin stouply proti cenám před 1. lednem 1918 měrou neočekávanou, má zmíněné opatření Stálého výboru za slušné, by i pachtýř vzhledem na zvýšený výnos z pachtovaných pozemků platil přiměřeně k tomuto vyššímu výnosu zvýšené pachtovné. Tohoto opatření dovolává se i městská obec L., požadujíc zvýšené pachtovné z pozemků, pronajatých vojenskému eráru smlouvou ze dne 12. března 1914 za vojenské cvičiště. Obě nižší stolice sice zvýšení pachtovného zamítly, jelikož jest již tak vysoké, že nelze za zvýšení dle § 2 opatření žádati, vyhověly však návrhu tomu, pokud šlo dle § 2 odstavec pátý opatření o to, by pachtýř hradil pro zbývající pachtovní léta veškeré zvýšení co do daní, přírážek a ostatních veřejných dávek proti roku 1913, přiřknuvše obci 5.080 Kč 33 h, jelikož vycházely z právního hlediska, že jde o pachtovní poměr. Názoru tohoto však nelze sdílet. Jak z doslovu pachtovní smlouvy vyplývá, najal vojenský erár pozemky, aby sloužily dělostřelectvu za cvičiště. Vychází tu především otázka, zda jde o pacht či nájem. Otázku tuto sice řeší § 1091 obč. zák., avšak přes to nutno rozdíl mezi nájmem a pachtem sledovati nejen v případě, kde jsou známky z § 1091 obč. zák. uvedené -- jelikož tento má na mysli jen pravidelné zjevy -- nýbrž i v tom, zda má mítí nájemce zásadně jen užívání věci či z ní chce těžiti, tedy požívání plodů z věci má pobírat. S tohoto hlediska vycházejíc sledává dovolací soud, že eráru šlo jen o prosté, holé užívání pozemků, že nebylo jeho úmyslem je zemědělsky obhospodařovati a že jde tu správně jen o nájemní smlouvu. Je-li tu smlouva nájemní, nelze žádati zvýšení pachtovného, jak navrhovatelka činí, tím méně pak rozdíl v daních dle § 2 (5) opatření, jelikož se tu předpokládá, že jde o smlouvu pachtovní a nikoliv nájemní. Na věci nemůže ničeho měniti ani ta okolnost, že malé části pozemků najatých bylo ve válce i hospodářsky používáno, že byla osévána, obilí sklíženo atd., vždyť dle odst. II. zmíněné smlouvy jest erár oprávněn jich užívat i jiným způsobem a to v dobách, kdy byla největší nouze o potraviny, takže užíváním jen nepatrné části pozemku nemohla nikterak povaha této smlouvy býti změněna. Nesprávným výkladem smlouvy ve spojení s použitím opatření Stálého výboru na tento případ byl zákon porušen.

Čís. 2088.

Nepřípustnost pořadu práva pro žalobu školy na záduší kostela o plnění naturálních dávek dříví k vytápění školních místností.

(Rozh. ze dne 12. prosince 1922, R I 1405/22.)

Proti žalobě školy na plnění naturálních dávek dříví vzneslo žalované záduší kostela námitku nepřípustnosti pořadu práva, jíž soud první stolice vyhověl a žalobu odmítl. D u v o d y: Císařské nařízení ze dne 26. dubna 1854 čís. 96 ř. zák. vypočítává v § 3 jednotlivé sporné případy, jež majíce povahu veřejnoprávní, odňaty jsou pořadu práva a přiděleny k rozhodování politickým správám. Nemůže býti pochybnosti, že také školy a jich vydržování slouží účelům všeobecným (veřejným), pro-

čež zmíněný § 3 podřizuje příslušnosti politických úřadů vymáhání všech dávek, peněžních i naturálních, jež mají býti odváděny školám. Tuto povahu všeobecnou a veřejnou mají školy a s nimi i žalobkyně zvláště od těch dob, kdy zákonem ze dne 14. května 1869, čís. 59 ř. zák. byla nařízena všeobecná nucená návštěva škol. Mohlo by jen o tom býti pochybnosti, že v tomto případě nejde o vymáhání zadrželých naturálních dávek, nýbrž o zjištění samé jsoucnosti práva na ony dávky vůbec, ve kterémžto případě dle náhledu zemské školní rady (rozhodnutí ze dne 23. září 1910 čís. 17501 ai 1908) a ministerstva kultu a vyučování (vynesení ze dne 19. prosince 1912 čís. 1869 z roku 1911) prý rozhodují řádné soudy. Soud nesdílí tohoto náhledu, protože § 3 čís. nařízení ze dne 20. dubna 1854, čís. 96 ř. zák. v odstavci druhém výslovně uvádí, že politický úřad je příslušným k rozhodování sporu i tenkrát, když se naturální dávky docela odpírají. A naprosté odpírání dávek rovná se popírání existence práva na dávky. Rekursní soud zrušil usnesení prvního soudu a uložil mu, by, vyčkaje pravomoci, dále jednal, nepřihlížeje k použitému odmítacímu důvodu. **Důvody:** Cís. nař. ze dne 20. dubna 1854, čís. 96 ř. zák., jímž byly vydány předpisy o výkonu nařízení a nálezů zeměpanských úřadů politických a policejních, ustanovuje v § 3, že plnění peněžitá, dle předpisu uložená, nebo tu jsoucí, jež je v oboru politické správy dobývati k veřejným účelům — kromě jiných i příspěvky na školy — tedy též způsob vybírání — platí i o naturálních dávkách pro kostely, fary a školy, jichž vymáhání dalo se dosud cestou politickou, pokud právo samo je nepopřeno, nebo, popírá-li se, oprávněný má býti chráněn v držbě. Bylo-li plnění zcela nebo z části opomenuto neb odepřeno, je politický úřad oprávněn užití prostředků exekučních. Z toho je vidno, že předpisem tím je upraveno jedině vymáhání dávek toho druhu, tedy exekuce. Že by politický úřad byl příslušným k rozhodování sporů o existenci práva samého, se v čís. nař. nepraví. Není tedy jediný důvod, o který je opřeno napadené usnesení, správným, to tím méně, když žalobkyně sama uvádí, že žalovaná již po léta dávek neodvádí. Žalobkyně domáhá se žalobního nároku na základě vydržení (§§ 1472 a 1477 obč. zák.) tvrdíc, že jde o nárok soukromoprávní. Žalovaná namítá kromě jiného nepřipustnost pořadu práva, dovozujíc, že může tu jíti jen o titul veřejnoprávní. Obě strany nabídly o svých tvrzeních důkazy, jež nebyly připuštěny. Posavadní výsledky jednání neposkytují však dostatečného podkladu pro posouzení otázky, zda základ tvrzeného nároku je povahy soukromoprávní či veřejnoprávní. Je proto třeba otázku tu vzíti na přetřes, po případě provésti důkazy.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Nelze sice přisvědčiti názoru strany žalované, že dle § 3 čís. nař. ze dne 20. dubna 1854 čís. 96 ř. zák. přísluší politickým úřadům též rozhodovati spor o existenci sporného práva na plnění naturálních dávek palivového dříví ve prospěch žalující školy, poněvadž ustanovení to zejména při naturálních dávkách ve prospěch kostelů, far a škol nařizuje politickou exekuci dávek těch jen za předpokladu, že právo na dávky ty je nesporno, nebo je-li sporno, oprávněný má býti chráněn v držbě,

z čehož patrně, že samo cís. nařízení vyhražuje zvláštní rozhodnutí, zda je samo právo na dávku sporno. O tom, který úřad má v takovém případě rozhodnouti, není v nařízení tom ničeho stanoveno. Poněvadž dle § 1 i. n. soudem přísluší rozhodovati pouze o nárocích soukromoprávních, je rozhodnouti spornou otázkou, zda zažalovaný nárok je povahy soukromoprávní, či veřejnoprávní. Podle žaloby, jejího doplnění a výměřův a intimátu okresní školní rady v S., jichž žalující se dovolává, je patrně, že jde o naturální dávku palivového dříví k vytápění školních místností. Je tedy účelem této dávky příspěvek na umožnění školního veřejného vyučování, tedy příspěvek k účelu veřejnému, z čehož jasně plyne, že jde o nárok veřejnoprávní a nikoli soukromoprávní, není též soukromoprávního subjektu, jemuž by sporná dávka byla k prospěchu. Jde-li však o nárok veřejnoprávní, nejsou soudy povolány, o něm rozhodovati, nýbrž úřady správní. Na tom ničeho nemění, že žalující strana opírá svůj nárok o soukromoprávní vydržení, neboť nemůže o přípustnosti pořadu práva rozhodovati obal, v nějž žalobce svůj nárok kryje, nýbrž samo jádro věci.

Čís. 2089.

Knihovní soud musí na prostý návrh Státního pozemkového úřadu poznámku záboru povolit, nevyšetřuje, zda-li nemovitosti jsou skutečně ve stavu zabranosti.

Ustanovení § 130 knihov. zák. platí též o rekursu proti srovnalým rozhodnutím o poznámce záboru.

(Rozh. ze dne 12. prosince 1922, R I 1410/22.)

Knihovní (zemskodeskový) soud povolil k žádosti Státního pozemkového úřadu poznámku. Rekursní soud usnesení potvrdil. Dovolací stížnost do usnesení rekursního soudu soud první stolice odmítl jako nepřipustnou dle § 130 knih. zák. Rekursní soud potvrdil odmítající usnesení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti.

Důvody:

Správně užily tu nižší stolice předpisu § 130 knih. zák. Výjimka by byla ve smyslu rozhodnutí býv. víd. nejv. soudu, jichž se stěžovatelé dovolávali (Manz. knihovní zákon, vyd. 1909 čís. 4 k § 130) jen tehdy, kdyby věc vyříditi bylo podle nějakého jiného zákona a tento by dovolací rekurs proti souhlasným rozhodnutím připouštěl, tedy na př. kdyby šlo o rozhodnutí nějaké otázky, která se řeší nesporným řízením, takže by měl místo § 16 nesp. říz. Tomu však v tomto případě tak není, neboť nemůže vzhledem ku znění § 16 zák., § 8 nař. vlády ze dne 9. ledna 1920, čís. 61 sb. z. a n. a § 7 čís. 1 zák. o poz. úř., býti o tom pochyby, že knihovní soud musí poznámku záboru povolit, jakmile je tu příslušný návrh Státního pozemkového úřadu, a nemůže nikterak vyšetřovati otázku, zdali ty které nemovitosti skutečně ve stavu zabranosti jsou, nevyžadujeť zákon ani aby Státní pozemkový úřad doložil návrh svůj ně-